

TELEKOMUNIKACIJE

december 2008

- Nič več nelegalnega presnemavanja? ● Hramba podatkov ● Digitalna televizija
- Dansion Gateway 100 ● PREIZKUSI: ● BlackBerry Bold
- Samsung SGH-I900 Omnia ● TakeMS Traffix 43 ● Garmin nüvi 860T
- Amisova brezžična povezava za IPTV Ruckus VideoFlex

FUJIFILM

FINEPIX S2000HD

10

MegaPixlov

15x

Optični Zoom

2.7"

LCD zaslon

Prepoznava obrazov

FULL HD

PHOTO
1920 x 1080

HD

MOVIE

- FinePix S2000HD • Tipalo: 10 Mp • Zoom: 15X • LCD zaslon: 2,7 - palčni
- ISO: do 6400 • stabilizacija slike • Fotografije z ločljivostjo 3 milijone pik zna celo slikati s hitrostjo 13,5 slik na sekundo • video posnetki v ločljivosti 720p (1280 x 720 pik) s polnimi 30 slikami na sekundo • Video posnetki so v zapisu Motion JPEG

Z zakoni nad uporabnike

Francoski načrt, ki predvideva fizično »odstranitev« piratov iz omrežja, se vse bolj približuje temu, da postane zakon! Senat ga je že podprl, in če to stori tudi parlament, bomo pričali prvega zakonu za aktiven boj proti nelegalnemu prenosu datotek v Evropski uniji.

Piše: Marjan Kodelja / marjan.kodelja@mojmikro.si

Večina zahodnih držav se bolj ali manj aktivno in uspešno bojuje proti piratiziranju avtorskih del. Dejstvo pa je, da nekaj preventivnih obsodb posameznikov ni obrodilo zelenih sadov. Lastniki avtorskih pravic si želijo aktivnega pristopa in popolno **izkoreninjenje nelegalnega presnemavanja**. Pri tem pa nihče ne ve, kako obširno je to početje in koliko škode dejansko povzroča. Kajti! Če prenesem film, ki ga v nobenem primeru in nikoli ne bi kupil, se moje dejanje nikakor ne more poznati v oceni škode. Ali ni tako? Je pa tudi res, da bodo časi, ki so pred nami, povzročili upad prodaje avtorskih del, avtorji se bodo srečali z manjšimi prihodki, rasti verjetno ne bo in zatorej je moč pričakovati še večji pritisk na zakonodajalce, s tem pa tudi na ponudnike dostopa v internet, za uvedbo novih in učinkovitejših metodah pregona ne zgolj piratov, temveč tudi vseh, ki »kradejo« zaščitene vsebine iz spleta. Teh metod pa je že zdaj nekaj.

NAJPREJ OPOZORILO, NATO IZKLOP

Francoski predlog, o katerem se govori že dve leti, predvideva **opozorilo z dvema sporočiloma elektronske pošte** posameznikom, za katere je ugotovljeno, da so »preveč« aktivni pri nelegalni izmenjavi datotek. Če ti s svojim početjem ne bodo prenehali, sledi naslednji korak, to pa je **fizični izklop iz omrežja** za daljši ali krajši čas. Početje uporabnikov bodo morali spremljati ponudniki dostopa v internet, ki bodo morali na podlagi zahteve le v ta namen ustanovljenega državnega organa tudi fizično prekiniti povezave tistim, ki bodo opozorili ignorirali. Glasovanje v senatu je bilo skoraj enoglasno, saj je načrt podprlo 197, proti pa je bilo zgolj 15 senatorjev. Zdaj je na vrsti francoski parlament, in če tudi tam zadevo

podprejo, bomo pričali zakonu, ki lahko postane vzor podobnih zakonov v nekaterih članicah Unije. Čeprav francoski predlog ni v skladu z evropsko zakonodajo, saj je Bruselj dal jasno vedeti, da gre pri izklopu uporabnikov za **kršenje človekovih svoboščin in pravic**, francoskih oblasti to ne skrbi preveč.

»NAGAJANJE« IZMENJEVALCEM DATOTEK

Lani je organizacija Electronic Frontier Foundation (EEF) obtožila kabskega operaterja Comcast, da uporablja metodo

daleč, da so izdelali programsko opremo **Switzerland**, s katero lahko dva uporabnika preverita, ali njuna ponudnika uporabljata to metodo. Ideja v ozadju je ta, da če storitev deluje nenormalno počasi, jo bo večina uporabnikov prenehala uporabljati, saj se jim ne bo ljubilo čakati. Prefsinjeno in verjetno učinkovito, vendar se ne sklada z osnovno filozofijo interneta – popolna svoboda skoraj v vsem. A koga to sploh še skrbi. Comcast se je zagovarjal, da sploh ni šlo za tihi način prepredanje piratstva, temveč zgolj za skrb za svoje uporabnike. Tistih nekaj uporabnikov, ki je prena-

Neuspeh množičnih ovadb

V Nemčiji imajo zakon o avtorskih pravicah, ki omogoča pregon tudi fizičnih oseb. To je povzročilo okoli 100.000 ovadb v letu 2007, cesar niso bili sposobni obdelati. Zato so naredili selekcijo in »napadli« le tiste, ki so sneli več kot 200 filmov in 3000 skladb. Pa še teh je bilo preveč!

slepih paketkov (glej članek v spletu), kot način upočasnitve delovanja storitev za izmenjavo datotek. Zadev je šla tako

šalo veliko datotek, je zasedlo večji del obstoječe pasovne širine na Comcastovih povezavah, kar pomeni, da so zaradi njih preostali, »boga boječi« uporabniki dobili »slabšo« storitev. Zato so septembra napovedali sistem dodeljevanje **prioritet** uporabnikom. Ta bo vsakih 15 minut preverjal, koliko pasovne širine (oziroma hitrosti prenosa podatkov) zasedejo uporabniki, prometu tistih, ki zasedejo veliko, bo dodeljena nižja prioriteta kot tistim, ki zasedejo manj. Drugače povedano, dostop do storitev P2P ne bo več moten, bodo pa zato, kadar bo veliko uporabnikov uporabljalo

TELEKOMUNIKACIJE

posebna priloga revij: Moj mikro, Joker, Stop

IZDAJA: DELO REVIJE, d. d., Dunajska 5, 1509 Ljubljana • www.delo-revije.si • DIREKTOR: Matej Raščan • UREDNIŠTVO: Moj mikro, Dunajska 5, 1509 Ljubljana
 • tel.: (01) 473 82 61 • faks: (01) 473 81 69, 473 81 09 • e-pošta: mojmikro@delo-revije.si • GLAVNI UREDNIK REVIJE MOJ MIKRO: Marjan Kodelja
 • UREDNIK PRILOGE TELEKOMUNIKACIJE: Marjan Kodelja • TEHNIČNI UREDNIK: Andrej Mavsar • REDAKTOR IN LEKTOR: Slobodan Vujanović • FOTO NASLOVNICE: M.K.
 • OGLASNO TRŽENJE: DELO REVIJE, d. d., Marketing, Dunajska 5, 1509 Ljubljana • tel.: (01) 473 81 11 • faks: (01) 473 81 29 • e-pošta: marketing@delo-revije.si
 • Digitalna obdelava fotografij in osvetljevanje: Delo repro, d. o. o., Dunajska 5, Ljubljana • Tisk: Delo - Tisk časopisov in revij d. d., Ljubljana, Brnčičeva ulica 31, 1231 Ljubljana - Črnuče
 • december 2008 • natisnjeno 20 380 izvodov.

povezave, počasnejši na račun zagotavljanja dostojne hitrosti prenosa podatkov uporabnikov, ki uporabljajo splet v druge, manj podatkovno požrešne namene.

PLAČEVANJE PO KOLIČINI PRENOSOV

Zadnje čase sem zasledil še en, manj prefinjen način. Predlog ponudnikov, ki sicer zaračunavajo fiksno mesečno naročnino brez omejitve količine prenesenih podatkov, za uvedbo omejitev. Kdor prenese več od določene količine, ta torej bolj obremeni omrežje, naj torej plača nekaj več. Kako bi to izvedli v praksi, ni pomembno. Zadeva pa zaudar-

Francoski predlog predvideva najprej opozorilo posameznikom, ki so preveč aktivni pri nelegalni izmenjavi datotek, nato pa fizični izklop iz omrežja za daljši ali krajši čas.

ja po kontroliranem »piratstvo«, kjer bi z udarcem na denarnico zapovedali, kolikšna količina nelegalnih datotek je sprejemljiva in kaj je tisto več, kar je onstran vseh pravil in nesprejemljivo. OK. Tudi ta metoda je možna.

INDIJA KOROMANDIJA Z NAPAKO

Kaj pa pri nas? Kakšnih aktivnih metod še nisem zasledil in verjetno bo tako še lep čas, saj je Slovenija pač premajhna in ker naši uporabniki naredijo skupaj manj škode kot prebivalci večje svetovne metropole. Smo torej Indija Koromandija z napako, saj moramo spoštovati evropski pravni red. Ko se bomo tam kaj konkretnega zgodilo, lahko pričakujemo, da bomo tudi pri nas priča večjemu nadzoru, ne nad pirati, ti so že zdaj pod udarom, temveč nad uporabniki, ki si pač sem ter tja »sposodimo« kak film

ali skladbo.

Konec oktobra pa smo bili priča »kamenodobnem« poskusu. Odvetnica Sandra Cico je v imenu Združenja za zaščito audio vizualnih del poslala dopis ponudnikom dostopa v internet, v katerem zahteva, da ti blokirajo dostop do spletnega mesta www.thepiratebay.org. V nedoslednosti dopisa, ki je bil poslan tudi na naslove ponudnikov, ki že dlje časa ne obstajajo več, se ne mislimo spuščati. Sodimo, da je blokada spletnih naslovov nekaj, kar lahko uspe le v državi, kjer je cenzura interneta nekaj običajnega, ne pa v državi, ki se ponaša z doseženimi demokratičnimi standardi. Ne nazadnje so bili taki

poskusi pred leti sproženi v nekaterih zahodnih državah in seveda niso uspeli, saj na omenjeni strani ni »zaščitenih« del – če poenostavimo, so le informacije, kje so. Tak pristop k zaščiti avtorskih pa je že na začetku obsojen na propad. Omenjena stran je zgolj ena od nešteto podobnih in blokada ene ne spremeni ničesar. To je podobno, kot če bi požar hiše želeli pogasiti z kapljico vode. Teoretično, a zgolj tako, je sicer možno blokirati vse obstoječe strani in tudi vse tiste, ki bi se morebiti pojavljale po blokadi, vendar je praktično to cenzura interneta, ki si je ne želimo. Če pa bi do blokade po kakšnem čudežu le prišlo, trdimo, da bi se nam smejal vesoljni svet in strumno bi korakali z ramo ob rami z državami, kot sta Kitajska in Iran.

Dodatno branje: www.mojmikro.si/prezivetivarnost/kako_lahko_isp-ji_omejijo_torrente

Program za preizkus povezave Switzerland: www.eff.org/testyourisp/switzerland

Končno poročilo dvehletnega raziskovalnega projekta »Upravljanje avtorskih in sorodnih pravic v digitalnem okolju«: www.uil-sipo.si/uploads/media/Raziskava_Upravljanje-ASP_2008.pdf

Goli kot ob rojstvu!

Bo zaradi določb zakona o elektronskih komunikacij (ZEKom) o hranjenju podatkov elektronskih komunikacij, ki stopijo v veljavo 15. marca prihodnje leto ogrožena zasebnost uporabnikov in poslovanje operaterjev?

Piše: Marjan Kodelja / marjan.kodelja@mojmikro.si

Zanimiva so sporočila

Vidi se, da zakonodajalec zelo dobro pozna telefonijo, fiksno in mobilno, veliko manj pa internetne storitve, saj so določbe glede slednjih veliko bolj meglene in dvoumne. Je pa jasno kot beli dan, kaj zakonodajalca zanima. Sporočila, govorna ali pisna, ne glede na to, prek katerega komunikacijskega kanala so bila izvedena!

Operaterji o tej temi nočejo veliko govoriti, delno zaradi same problematike, saj gre za hranjenje osebnih podatkov naročnikov, in pa zaradi tako imenovane kolateralne škode. V očeh uporabnikov so namreč oni tisti, ki jih nadzirajo, in to kljub dejstvu, da zgolj sledijo zakonodaji. Zgodba pa ima že dolgo brado. Če smo natančnejši, krivi so teroristi!

Že pred razpinitim 11. 9. 2001 so naši operaterji hranili podatke o prometu naročnikov za namene izdajanja mesečnih računov in reševanje morebitnih pritožb. Doba hranjenja je bila šest mesecev, nato pa so te podatke spremenili v neosebno obliko (brez osebnih podatkov uporabnikov), in jih uporabljali za izdelave poslovnih analiz. Po novem je podatkov, ki jih je treba hraniti, več, daljša pa je tudi doba, ko morajo ti biti »osebni« – 24 mesecev. Tu nastopi še ena težava. V dveh letih nastane veliko podatkov, in če upoštevamo še s strani zakonodajalca zahtevane visoke varnostne standarde (ISO/IEC 27001), si lahko predstavljate, da sistem za hranjenje ni poceni. Stroške pa nosijo operaterji sami, in ne tako kot na primer v Veliki Britaniji, kjer hranjenje plača država.

KAJ VIDI VELIKI BRAT

Podatki, ki jih morajo hraniti operaterji javnih komunikacij, naj bi omogočili odkrivanje in prepoznavanje vira komunikacije, cilja komunikacije, datuma, časa in trajanja komunikacije, vrste komunikacije in komunikacijske

opreme uporabnikov. Če uporabimo analogijo s telefonom, to pomeni, kdo je klical, po možnosti z imenom in priimkom, koga, z njegovo telefonsko številko, kdaj in koliko časa se je pogovarjal, je šlo za pogovor ali za sporočilo SMS ter

razširjeni telefonski številki obeh vpletenih. To zapoveduje 107b člen ZEKoma (glej okvir). Vse te podatke pa so operaterji fiksne in mobilne telefonije hranili že do zdaj, daljši je le čas hranjenja. Ker pa mobilni operaterji ponujajo tudi mobilni internet, bodo morali hraniti tudi podatke, povezane z internetnim prometom, pri čemer ne vedo, koliko jih bo.

GOSTA MEGLA

Člen zakona pa zelo megleno in predvsem dvoumno zapoveduje **hranjenje podatkov o internetnem prometu**, pri čemer je namen in cilj hranjenih podatkov enak. Zakonodajalca zanima predvsem **elektronska pošta in internetna telefonija**, pri čemer ni nedvoumno jasno, ali gre za beleženje podatkov o uporabi storitev ponudnika ali celo, upajmo, da temu ni tako, za prisluškovanje prometu. Vzemimo primer. Siolov uporabnik uporablja Siolovo elektronsko pošto ali (in) spletno poštno storitev Gmail. Pri prvi lahko Siol beleži podatke o prometu, pri drugi pa brez prisluškovanja ne. Pa tudi prvo ni tako banalno. Po črki zakona mora operater beležiti vsak dostop do poštnega predala. Praksa uporabnikov je, da imajo odjemalec elektronske pošte nastavljen tako, da občasno pogleda v poštni predal (na primer vsakih 10 minut), ali je prispela kakšna pošta zanj. Se mora zabeležiti in shraniti vsak tak vpogled?

Predstavljajte si, koliko zapisov je to v zbirki podatkov operaterja na dan zgolj na

PO ČRKI ZAKONA!

107.b člen Zakona o elektronskih komunikacijah

Podatki, ki se hranijo (v nadaljnjem besedilu: hranjeni podatki), so:

1. podatki, potrebni za odkritje in prepoznanje vira komunikacije, ki obsegajo:

- pri telefonskih storitvah v fiksnem in mobilnem omrežju telefonsko številko kličočega ter ime in naslov naročnika ali registriranega uporabnika;
- pri dostopu do interneta, elektronske pošte in uporabi internetne telefonije uporabniško ime in telefonsko številko, dodeljeno za vsako komunikacijo, s katero se vstopa v javno telefonsko omrežje, ime in naslov naročnika ali registriranega uporabnika, ki mu je bil v času komunikacije dodeljen naslov internetnega protokola, uporabniško ime ali telefonska številka;

2. podatki, potrebni za prepoznanje cilja komunikacije, ki obsegajo:

- pri telefonskih storitvah v fiksnem in mobilnem omrežju klicano telefonsko številko in v primerih, ki vključujejo dodatne storitve, kot je preusmeritev ali predaja klica, številko ali številke, na katere je klic preusmerjen, ime in naslov naročnika ali registriranega uporabnika;
- pri dostopu do elektronske pošte in uporabi internetne telefonije uporabniško ime ali telefonsko številko prejemnika klica prek internetne telefonije, ime in naslov naročnika ali registriranega uporabnika in uporabniško ime namembnega prejemnika komunikacije;

3. podatki, potrebni za ugotovitev datuma, časa in trajanja komunikacije, ki obsegajo:

- pri telefonskih storitvah v fiksnem in mobilnem omrežju datum ter čas začetka in trajanje ali čas konca komunikacije;
- pri dostopu do interneta, elektronske pošte in uporabi internetne telefonije datum in čas pri-

jave na internet in odjave z njega, pri čemer se upošteva določen časovni pas, skupaj z naslovom statičnega ali dinamičnega internetnega protokola, ki ga je ponudnik dostopa do interneta dodelil komunikaciji, in uporabniško ime naročnika ali registriranega uporabnika ter datum in čas prijave in odjave z internetnih storitev elektronske pošte ali internetne telefonije glede na določen časovni pas;

4. podatki, potrebni za ugotovitev vrste komunikacije, ki obsegajo:

- pri telefonskih storitvah v fiksnem in mobilnem omrežju vrsto uporabljene telefonske storitve;
- pri dostopu do elektronske pošte in uporabi internetne telefonije vrsto uporabljene storitve;

5. podatki, potrebni za razpoznavo komunikacijske opreme uporabnikov, ki obsegajo:

- pri telefonskih storitvah v fiksnem omrežju kličoče in klicano telefonsko številko;
- pri telefonskih storitvah v mobilnem omrežju kličoče in klicano telefonsko številko, mednarodno identiteto mobilnega naročnika kličoče in klicane stranke, mednarodno identiteto mobilnega terminala kličoče in klicane stranke, v primeru predplačniških anonimnih storitev pa datum in čas začetka uporabe storitve ter ID celice, kjer je bila storitev izvedena;
- pri dostopu do interneta, elektronske pošte in uporabi internetne telefonije kličoče telefonsko številko za klicni dostop, digitalni naročniški vod ali drugo končno točko začetnika komunikacije, ID celice na začetku komunikacije, oziroma podatke, ki določajo zemljepisno lego med obdobjem, za katerega se hranijo podatki o komunikaciji.

Podatki, ki jih morajo hraniti operaterji javnih komunikacij, naj bi omogočili odkrivanje in prepoznavanje vira komunikacije, cilja komunikacije, datuma, časa in trajanja komunikacije, vrste komunikacije in komunikacijske opreme uporabnikov.

račun enega uporabnika, kaj šele za vse uporabnike. In koliko podatkov nanese v dveh letih? Podobno velja tudi za internetno telefonijo. Kdo mora beležiti promet storitev tipa Skype, saj to je internetna telefonija, ki jo omenja zakon?

PREPREČEVANJE PIRATSTVA

Za zdaj naj bi bilo glede beleženja internetnega prometa to vse. Gre za hranjenje podatkov o dostopu v internet in prometu elektronske pošte in internetne telefonije. Nejasni pa so prihodnost in morebitne spremembe tega člena glede spoštovanja drugih zakonov, na primer tistega o varovanju avtorskih in sorodnih

prav. Ko ima operater postavljen sistem za hranjenje tako velike količine podatkov in vse potrebno za analizo prometa, mu je dokaj preprosto ugotoviti, kaj so uporabniki dejansko počeli. Da ne bo pomote! Tega ne sme početi brez **zakonske osnove** in navodila pra-

vosodja (sodnega naloga).

Poglejmo hipotetičen primer. Je res hipotetičen ali pa govorimo o prihodnosti, ki nas čaka? Aktiven boj proti kraji avtorskih del je mogoče le, če država ve, da določen uporabnik to počne in tudi v kakšnem obsegu. Nima smisla stopiti na prste onim, ki sem ter tja kaj presnamejo, je pa vzgojno udariti po onem, ki to počne zunaj nekega »normalnega« obsega. Že večkrat smo dejali, da če država želi preganjati pirate, potem brez podatkov operaterjev ne gre. Operater namreč z analizo prometa ve, kdaj kak njegov uporabnik uporablja storitev P2P, iz podatkov o trajanju pa lahko sklepa, kako velik pirat je. Ne nazadnje na podoben način deluje tudi predlagani francoski model. Kdaj bo do tega prišlo, pa ne moremo napovedati. ●

Multipraktik, mar res?

Tako kot ima vsak švicarski nožek – nože, tako mora imeti vsak mobilnik vmesnik za telefoniranje. Sezname klicev v sodobnih telefonih, tudi najosnovnejših, niso več tak problem kot nekdanj, prav tako sta se precej izboljšala videz imenikov in iskanje po vnesenih stikih – no, tu je razlik še največ.

Piše: Boštjan Okorn /
bostjan.okorn@mojmikro.si

Uporabnost telefonov se lahko meri po možnostih vpisa v imenik, čeprav je res, da bomo le redkokdaj vpisovali tri naslove in osem številka za določeno osebo. Zdi se, da ima velika večina tako ali tako shranjeno le eno številko in skrajšano ime, pač tisto, kar je mogoče zapisati na kartico SIM. Pa ni potrebe: imenik si lahko mimogrede uredite v računalniku ali v spletu in ga uskladite s telefonom. Če le vaš model ni preveč osnoven.

Poleg tega ima praktično vsak mobilnik računalno, na katero se ne boste spomnili, ko ga boste potrebovali, je pa tudi res, da se nekatera računala ne morejo ravno pohvaliti s prijaznim uporabniškim vmesnikom in je včasih hitreje računanje na pamet. Kakšnih zapletenih znanstvenih računal pa v mobilnikih še nismo odkrili, očitno so tu izdelovalci pustili odprta vrata zunanjim razvijalcem. Podobna, a morda še uporabnejša zadeva so pretvorniki – pri nekaterih je že vneseno nekaj najbolj uporabljenih pretvorb (dolžinske, površinske ali prostorninske enote, temperatura ...), pri drugih boste morali faktor pretvorbe vpisati sami. Od kar imamo evro, je pretvornik v Sloveniji bržkone manjkrat uporabljen, včasih pa tudi zato, ker je dostop do njega preveč zapleten in dolgotrajen.

POVEZOVANJE

Pustimo tu vnamar mobilna omrežja katere koli generacije že, saj pri tem (razen ob nakupu) nimamo kaj veliko možnosti vpliva. Povsem drugače je s povezavo z računalnikom ali kakšno drugo napravo. Mobilni telefoni, vsaj boljši, danes že poznajo standard USB za žično povezavo (je pa res, da je na njihovi strani priključek večinoma nekaj posebnega, mikro, mini...), na trgu pa so le redki telefoni, ki se še znajo povezati preko infrardečega izhoda, zato pa jih je toliko več takšnih, ki poznajo standard Bluetooth.

Besedo standard velja tu vzeti z rezervo, saj je Bluetooth sestavljen iz različnih profilov in vse naprave seveda ne podpirajo vseh. Tako moramo paziti, ali se želimo povezati zgolj s sluškami za prostoročno telefoniranje, ali bi radi preko brezžičnih slušalk poslušali glasbo, ali bi se morda povezali s telefonom v avtomobilu, ali bi pošiljali podatke kakšni drugi napravi, ali bi telefon uporabili kot modem za priključitev kakšne druge naprave v omrežje, ali ... Pa se znajдите! Odločitve prav nič ne olajša dejstvo, da niti v najbolj opremljenih mobilnikih ni vgrajena podpora za vse profile.

Daleč najpomembnejša funkcija mobilnika je še vedno telefoniranje. Če ga boste kupili za to, da bi redno opravljali funkcijo druge naprave, boste nezadovoljni s telefonom ali/in z drugo funkcionalnostjo.

ZABAVA

V zadnjih letih se je v vse mobilnike prav po tihem prikradla zabavna vsebina, ki s telefoniranjem ali poslovno uporabo nima kakšne posebne zveze. Res je, igrice so nameščali že v prve mobilne telefone, neko finsko podjetje si je nekoč privoščilo celo mobilni igralnik, ki pa je nato pogorel na vsej črti. Majhen zaslon, majhne tipke, slaba grafika v času, ko se iz računalniških zaslonov v igralca poganjajo čisto realna trirazsežna bitja, pač ne morejo biti aduti za prodajo.

In so tržniki utihnili ter našli drug izgovor za menjavo telefona: vgrajen glasbeni predvajalnik. Tu gre mobilnikom precej bolje. Posebni modeli so celo po kakovosti primerljivi s samostojnimi predvajalniki, ponašajo se tudi z dovolj pomnilnika, pri čemer je pač vodilno neko ameriško podjetje, ki Slovenije in Slovencev ne prizna. K sreči pa tudi evropska konkurenca tu ne zaostaja. Se pa sprašujemo nekaj drugega: Zakaj mora biti glasbeni predvajalnik danes vgrajen v prav vse mobilnike? Celotno tiste, ki se ponašajo z »neverjetnimi« 18 MB vgrajenega pomnilnika brez možnosti nadgradnje s pomnilniško kartico?

K sreči takšnih telefonov še ne prodajajo kot video predvajalnike, so pa njihovi močno razviti bratje z zgornjega dela ponudbe prav zares primerni za gledanje video posnetkov in celo televizije. Velike plazme pa najbrž zaradi telefona vseeno ne boste nikoli sneli s stene, ta

funkcionalnost vam pride prav na poti, če boste v zakup vzeli hitrejšo praznjenje baterije ...

FOTO IN VIDEO

Podobno kot za glasbene predvajalnike bi lahko zapisali za fotoaparate: Mar jih je res treba tlačiti v prav vse telefone, ne glede na to, da je v poceni modelih ločljivost tako majhna, da so fotografije uporabne le za gledanje na kakšnem majhnem zaslonu? No, denimo, da tu sprejmemo razlago o tem, da je včasih tudi slaba fotografija lahko zelo zgovorna, pa tudi mladce na koncertih bi težko prepričali da so njihovi (video) posnetki najljubših glasbenikov, milo rečeno, zanič. Naj imajo veselje!

Za resno uporabo pa si vendarle zapomnite: fotoaparati v mobilnikih, ki imajo manj kot 3,2 milijona pik ločljivosti, ne nadomeščajo niti najcenejših samostojnih digitalnih fotoaparatorov, videokamero pa še naprej nosite s seboj, pa čeprav imate v žepu zadnji krik mobilniške tehnologije. In še dva nasveta: Fotoaparati v mobilniku naj pozna funkcijo samodejnega ostrenja, z njim pa fotografirajte predvsem, ko so svetlobne razmere ugodne. Včasih vas lahko rezultat celo pozitivno presenetli!

POSLOVNE FUNKCIJE

Čeprav so bili poslovneži prvi množični uporabniki mobilnih telefonov, pa so danes že skoraj v manjšini, predvsem pa so nezanimivi za oglaševanje, razen v kakšni (pa ne rumeni) finančno-poslovni publikaciji oziroma oddaji. Tako povprečni uporabnik pravzaprav malo ve o tem, da lahko poslovne funkcije in aplikacije v mobilnikih bistveno olajšajo vsakodnevno sobivanje »belih ovratnikov« in mobilnega telefona. Tule ne bomo naštevali, kaj vse je na voljo za doplačilo oziroma po naročilu, saj je ta seznam omejen zgolj z domišljijo (beri: s poznavanjem tehnologije vodilnih v podjetju).

Osnovna poslovna funkcija je seveda e-poštni predal. Ker praktično vsi mobilniki danes že omogočajo povezavo vsaj v omrežja EDGE, ni nič čudnega, da so ta dodatek vtaknili tudi v najosnovnejše modele. A, pozor! Elektronska pošta je takšna in drugačna, koliko formatov zna mobilnik prikazati je odvisno od – hm, njegove cene. Poslovneži si tako ne smete privoščiti varčevanja, nasploh je priporočljivo, da za zadovoljevanje vaših komunikacijskih potreb raje izberete telefon z operacijskim sistemom Symbian, Windows Mobile ... Pravi e-poštni strokovnjaki so telefoni BlackBerry, kjer je naprava prilagojena predvsem (in do pred kratkim celo samo) temu opravilu.

Z boljšim telefonom boste dobili še številne druge možnosti: kakovosten koledar, razširjen imenik (ne obremenjujte se, več kot nekaj po-

GPS-sprejemnik in potovalni vodnik

Res je, da smo še pred nekaj leti znali priti v neznano mesto brez pomoči satelitske navigacije, toda »čez komot ga ni«. Če današnje udobje presega včerajšnje, je to pogosto na račun napredku elektronike.

datkov pri določenem stiku ne vpiše nihče), poleg fotografij pa boste lahko odpirali tudi priloge z besedilom (Word, PDF), preglednice in celo predstavitve. Najboljši modeli omogočajo še popraviljanje oziroma ustvarjanje najpogosteje uporabljenih dokumentov, pri tem pa le upoštevajte, da pisanje romana ali urejanje računovodskih zadev s telefonom pozna svoje omejitve. Vsekakor pa je s poslovnimi funkcijami nabit mobilnik lahko prijazna komunikacijska pomoč, ko nismo v pisarni.

GPS IN NAVIGACIJA

Zadnji krík mode pri mobilnih telefonih so vdelani **GPS-sprejemniki**, ki jim bolj ali manj prijazno (predvsem za denarnico) dodajajo zemljevide, s katerimi je možno vodenje od točke do točke. Kot smo do sedaj že nekajkrat zapisali, velja upoštevati, da je lahko mobilnik le prijazno **dopolnilo**, nikakor pa ne zamenjava za samostojne navigacijske naprave. Za to je vez razlogov.

Zaslon mobilnika je premajhen, da bi omogočil res nemoteno vodenje, ko se vozimo z avtomobilom, hkrati pa je tudi vnašanje podatkov o cilju prevečkrat zoprno zamudno in nerodno. K temu velja prišteti še požrešno tehniko, ki mobilnikovo baterijo uniči v manj kot dveh urah, pa je že jasno, da boste s telefonom raje telefonirali, kot pa se mu prepustili voditi v neznanih krajih.

Je pa treba priznati, da vam lahko mobilnikova pomoč pride prav, ko ste na poti peš, a predvsem zato, da ugotovite, kje ste in se malo »razgledate«, saj si ne predstavljamo, da bi med sprehajanjem buljili v zaslon in spremljali, kam morate zaviti. In pri tem upoštevamo še dejstvo, da pri pešačenju baterije nikakor ne moremo polniti, kar bi, denimo, med vožnjo z avtomobilom še lahko (in zato je pri mobilnikih, ki bi radi bili navigacijska naprava, v škatli priložen polnilnik za uporabo v avtomobilu).

K sreči so izdelovalci mobilnih naprav dovolj pametni in skušajo izkoristiti še nekatere druge prednosti, ki jih prinaša vdelani GPS-sprejemnik. Vpogled v satelitski posnetek trenutne lokacije je zanimiva možnost, ki je samostojne navigacijske naprave pač ne ponujajo. Športnikom bo zagotovo všeč, da ima vse več telefonov dodano vsaj osnovno **programsko opremo za treniranje**. Tako lahko z zaslona vidijo, koliko so pretekli, kako hitri so, z nekaterimi dodatki pa tudi, koliko kalorij so pri tem porabili in ali so se med treningom izogibali prevelikih obremenitev.

NAMESTO SKLEPA

Da prispevek ne bo obvisel v zraku, ga velja prizemljiti s splošno ugotovitvijo: mobilni telefoni res postajajo multipraktiki, a njihova osnovna funkcija je glede uporabnosti še vedno visoko nad vsemi drugimi. Ni pa nič narobe, če kdaj pa kdaj uporabimo tudi druge možnosti, ki nam jih ponuja sicer majhna naprava. Nikakor pa je ne kupujemo za to, da bi redno opravljala funkcijo kakšne druge naprave: v tem primeru bomo nezadovoljni s telefonom ali/in z drugo funkcionalnostjo. Tega si pa ne želimo, mar ne?

Piše: Zlatko Matič /
zlatko.matic@mojmikro.si

GPS-sprejemniki, ki služijo cestni navigaciji, so med nami kar nekaj let. Vsaka nova generacija takšnih izdelkov ponudi ob navigaciji še nekaj priboljškov. Zato dejansko pri vseh teh napravah, ki nas vodijo po znanih in neznanih poteh, primerjamo bolj ali manj podobne zmožnosti vodenja, potem pa začnemo iskati, »kaj je še na voljo«.

Ob svojih »klasičnih« zmožljivostih (glasovno vodenje voznika v slovenščini) ima Garminov sprejemnik nüvi 860T nekaj dodatkov, ki pritegnejo pozornost. Vmesnik Bluetooth omogoča uporabo nüvi 860T kot dodatno **krmilno konzolo GSM-telefona**, saj ponuja prostoročno telefoniranje, glasovno izbiranje, uporaben je kot slušalke in mikrofon ...

Vdelani šibki **FM-oddajnik** omogoča, da zvok namesto preko zvočnika na nüvi 860T poslušamo prek zvočnikov avtomobilskega radijskega sprejemnika. Tako lahko nüvi 860T uporabimo za **predvajanje glasbenih datotek**. Če imamo morda v nüvi 860T shranjeno prebrano knjigo ali pravljico, je lahko predvajamo prek radijskega sprejemnika. To bodo znali ceniti malčki na zadnji klopi, pa tudi starši za volanom ...

FM-sprejemnik omogoča sprejem svežih informacij o cestnem prometu (če so te na voljo).

GPS-sprejemnik lahko uporabimo kot **pregledovalnik fotografij**. Fotografije lahko podatkovno povežemo z zanimivimi točkami. Cilje potovanja lahko potem določimo preprosto z izbiranjem **slik**, namesto z naslovii.

Ko ga snamemo z nosilca, si nüvi 860T samodejno zapomni nazadnje določeno lokacijo, ki je dejansko mesto, kjer smo pustili avtomobil. To utegne biti koristno, ko je avtomobil parkiran na velikem parkirišču ali ko ključ avtomobila prevzame drug voznik, ki

lahko nato na parkirišču poišče avtomobil kar z nüvijem.

Izredno zanimiva je možnost **glasovnega krmiljenja**. Nüvi 860T prepozna izgovorjene ukaze, toda (za zdaj) le v nekaj evropskih jezikih. Žal slovenščini ni med njimi in slovenski uporabniki se bodo morali odreči tej možnosti ali pa kot ukazni jezik izbrati npr. angleščino. Nabor ukazov je omejen le na tiste možnosti, ki so trenutno na zaslonu, toda drevesna struktura menijev omogoča prožno uporabo. Za začetek glasovnega ukazovanja je treba pritisniti tipko na majhnem daljinskem upravljalniku, ki ga pritrđimo kar na volan avtomobila.

S priboljški, ki so ob glasovno vodeni cestni navigaciji nameščeni v Garmin nüvi 860T, postane takšna naprava vsestransko uporabna. Treba je paziti, da vsi ti priboljški niso namenjeni igranju med vožnjo, temveč je njihov namen pripeljati do cilja kolikor je mogoče preprosto in prijetno, pri čemer je Garmin nüvi 860T uspešen potovalni pomočnik. ●

SKUPNA OCENA:

RAZMERJE CENA/KAKOVOST:

Spletni naslov: www.garmin.si

Priporočena cena: 419 €

TEHNIČNI PODATKI

Zaslon: 109 mm, 480 x 272 pik, WQVGA TFT, občutljiv na dotik

Vdelani pomnilnik: 250 MB

Zemljevidi: osnovni zemljevid Evrope, izbrimo AdriaRoute

Priključki: microSD, miniUSB, za slušalke, za zunanjo anteno

Brezžična vmesnika: Bluetooth, FM

Daljinski upravljalnik za glasovne ukaze: montaža na volan

Predvajalnik: glasbenih in govornih datotek ter fotografij

Zvočniki: 2 (stereo) in mikrofon

Napajanje: polnilnik z avtomobilskim priključkom in zunanjo anteno za FM

Baterija: 110mAh Li-ion, za 4 ure delovanja

Mere in teža: 125 x 78 x 18 mm, 176 g

Uporabniki so zmedeni

Bralec nam je zastavil zanimivo vprašanje: Koga izbrati, ko na njegova vrata trkajo vsi ponudniki? Na podlagi česa naj se odloči? Tehnologije, cene, ugodnosti v paketih ali števila programov v programski shemi?

Piše: Jan Kosmač /
jan.kosmac@mojmikro.si

Na žalost za uporabnike je takšnih, ki lahko izbirajo med vsemi in nato izberejo najugodnejšega manj kot onih, ki takšne dileme pravzaprav nimajo. Morda to tudi ni več pravo vprašanje in dejansko ta dilema ne obstaja. Najugodnejša je odločitev za storitev **trojčka**! Sicer pa je v ponudbi operaterjev veliko takšnih zadev, ki se dobre na prvi pogled, prave uporabno vrednosti pa nimajo. Je res tisti, ki ima na voljo več programov tudi boljši?

IPTV ALI DIGITALNA KABELSKA TV?

Na tem mestu bi radi zapisali, da je pravzaprav vseeno, za katero tehnologijo distribucije TV-signala, se uporabnik odloči. Vendar žal ne moremo. Tehnologije imajo **omejitve** in teh operaterji v želji po pridobitvi novega naročnika morda vedno ne upoštevajo v celoti.

Bralci ste nas že večkrat opozorili na težave, povezane z **IP-televizijo**, ko ta ne deluje oziroma ne deluje tako, kot bi morala. Razlogov za to je lahko več, od prenizkih hitrosti do uporabnika, do prezasedenosti in ozkih grlih v hrbeničnih povezavah. Večina uporabnikov sprejema IP-televizijo v kodeku **MPEG-2**, kar pomeni, in to smo že večkrat omenili, da kanal zasede med 4 in 5 Mb/s pasovne širine. Kodek **MPEG-4**, ki ga počasi uvajajo, je glede tega polovico manj požrešen. V vsakem primeru pa je to osnova, na kateri mora operater graditi, preden karkoli obljubi. Preveriti mora, kolikšna je tista hitrost od centrale do uporabnika, ki je v vsakem primeru in **vedno dosegljiva**. Ne najvišja hitrost, ki je morda dosegljiva sem ter tja, ne pa vedno! Upoštevati mora, da del hitrosti uporabnik potrebuje še za dostop do interneta in morda še za VoIP-telefonijo. To operaterji zelo dobro vedo!

Pri IP-televiziji vemo, kaj se od operaterja pričakuje. Slika na sprejemniku mora biti **večino časa** (koliko je to, bi lahko razpravljali,

razumemo, da sem ter tja odpove omrežje) **brez motenj** (kockasta slika). Sicer operater svojega dela pogodbe ni izpolnil in tudi nima podlage za izdajo računa. Glede tega moramo biti popolnoma jasni, kajti slišali smo za primere, ko temu ni tako. Operater ne more zaračunati nečesa, kar ni izvedel oziroma ni izvedel dovolj kakovostno. Če to vseeno stori, potem apeliramo na takšne uporabnike, da se pritožijo in zahtevajo umik te postavke iz mesečnega računa. Nečesa ne pozabite. Če za pol ure »crkne« internet, greste na kavo, če pa se to zgodi, ko ravno gledate napet film, pa ste najmanj zelo jezni!

Digitalna kabelska televizija je zaradi izvedbe omrežja na to manj občutljiva, kar pa še ne pomeni, da tudi tu ne more priti do motenj. Te so lahko povezane s sprejemom signala iz satelita v centrali operaterja, manj pa zaradi okvar v omrežju. Dogajalo se je namreč, da so med intenzivnejšim grmenjem v Ljubljani izpadali določeni programi. Ne vsi, nekateri, druge pa je bilo mogoče spremljati.

PREVEČ ČEJEV

Ne želimo biti krivični do operaterjev zato moramo zapisati, da je večina uporabnikov ene in druge možnosti zadovoljna. Pritožujejo se posamezniki, pri katerih dejansko prihaja do težav, njihov glas pa je močnejši od glasov zadovoljnih uporabnikov. S tem nismo odkrili tople vode. Imamo pa dokaj jasno stališče, kako bi se odločili, ko bi imeli na voljo več ponudnikov. Ker želimo imeti **vsaj dva televizorja in solidno hitro simetrično** (v obe smeri enako hitro) **povezavo**

Ponudnik	T-2	Telekom-Siol	Amis	Tuštelemek	UPC
Največje število programov	136	124	90	52	103
Cena le za televizijo	25 €	24 €	15 €	15 €	28 €
Najcenejši trojček v ponudbi	29,50 €	30 €	33 €	30 €	25 €

Opombe: Sicer oglašuje prepolovljene cene, vendar pol manj plačate le tri mesece, nato pa velja normalna cena, ki je upoštevana v tabeli! Cene so zgolj ilustrativne in niso osnova za primerjavo med ponudniki. Razlike med paketi so prevelike. T-2 ponuja optično povezavo 10 Mb/s, pri UPC-ju pa gre za najosnovnejši paket, kjer je hitrost prenosa podatkov zgolj 256/64 Kb/s. Cena paketa, ki je primerljivejši z drugimi, pa je 35 evrov. Podobno velja za število TV-programov. Cena pri T-2 bi bila nižja za 5,5 evra če bi se odločili za TV-priključek z osmimi zakonsko zapovedanimi programi (slovenski programi), namesto za osnovno programsko shemo.

v internet, bi se za IP-televizijo odločili, če bi operater lahko to ponudil na **optiki**. To je, mimogrede, cenovno najučinkovitejše, pod predpostavko, da se odločimo za storitev trojčka. Sicer pa bi se odločili za kabelsko televizijo prek kabelskega omrežja, internet in telefonijo pa bi še vedno raje imeli prek bakrenega kabla. Cenovno nekoliko manj ugodno, vendar je zadeva zaradi razlik v značilnostih omrežij po našem mnenju ta trenutek še vedno boljša odločitev.

IDEALNEGA PAKETA NI

Če je do zdaj napisano dokaj subjektivno, bo nadaljevanje še toliko bolj. Kot pravijo, vsake oči imajo svojega malarja. Razlike v programskih shemama ponudnikov so. Eni imajo več, za nekoliko več denarja, drugi manj, a cenejše. **Niti eden pa ne izstopa zaradi najprivlačnejšega** programa za gledalce ali zaradi možnosti, da bi si uporabnik iz nabora programov sam izbral **zgolj tiste, ki jih želi imeti**. Je tak pristop tehnološko sploh možen? Pri IP-tele-

viziji zagotovo, znotraj kabelskega omrežja pa bi bilo to zaradi načina sočasne distribucije vseh programov nekoliko težje. Če ni tehnološki, je torej poslovni problem. Se pa lahko vsi strinjamo, da bi bila to za uporabnike najboljša možnost.

Vsak, ki veliko spremlja televizijo, prej ali slej oblikuje svoj **vzorec gledanja**, to pa pomeni, da večino spremlja omejeno število vedno istih programov. Obljube po velikem številu programov, čeprav smo še vedno daleč od Amerike s ponudbo več sto programov, pritegnejo na prvi pogled, a zgolj malo uporabnikov pri tem pomisli, **ali jih sploh potrebuje**. Še najzanimivejši so tako imenovani filmski programi, a se tudi pri teh dogaja, da ponavljajo filme, vsake toliko časa pa ponudijo zanimivo premiero. Podobno velja s sicer na prvi pogled zanimivimi dokumentarnimi programi. Iz najprej enega krovnega jih je nastalo več, večinoma pa vsi predvajajo isto. Saj veste, kam merimo. Na tisočero oddajo o izdelavi motorjev po naročilu ali preživetju v bolj ali manj nevarnih okoljih. Nekajkrat je zanimivo, nato pa postane dolgočasno in vedno bolj enako – že videno. Zato velja dobro premisliti. Sami se morate odločiti, ali vzamete in mesečno plačujete zgolj osnovni paket ali vse dodatne. Več ko jih boste izbrali, dražje bo!

Dodatno branje:

Digitalna kabelska televizija
www.mojmikro.si/geekfest/moram_imeti/popolna_zmeda ●

VAŽNO JE SODELOVATI. IN JIH VSE PREMAGATI!

igre.najdi.si

vse slovenske strani

Od trnja do zvezd

Svoj prvi iPod sem si omislil pred dvema letoma, a zgodba se začne že leta 2004, ko sva s Sašo kupila nov Peugeot 307 SW ...

Piše: Miha Markič /
miha.markic@mojmikro.si

Renault 5 ali po domače petka, čeprav super avto, je postala premajhna. Otroci pač zahtevajo svoj prostor. Pravzaprav vse stvari, ki jih moraš zraven otrok prenašati. Kakorkoli, 307 SW naju je navdušil s prozorno streho, pa še v akciji (kaj niso avti stalno v akcijah?) je bil in zraven je prišel še avtoradio s CD-predvajalnikom in možnostjo priključitve CD-izmenjevalnika. CD-ji niso ravno praktični, vsaj v tedanjih časih ne, v sedanjih pa še manj. So predvsem nerodni za prenašanje in menjanje med vožnjo, da o poslušanju podcastov ali stisnjene muzike (MP3, WMA ...) ne izgubljam besed. In kot se za avtomobilsko industrijo spodobi, tale avtoradio nima nobenega drugega avdio vhoda. CD (pa ne MP3) izmenjevalnik ali radijski valovi je vse, kar prebavi.

HURA, NOVI IPOD JE TU!

Leta 2006 si omislil video iPod 4. generacije z vdelanim 30 GB diskom. Ker je bil iPod že takrat zelo razširjen in je bila na trgu kopica vseh možnih dodatkov, vključno z vmesniki za priklon na razne avtoradie, nisem niti pomislil, da bi lahko imel težave. Pravzaprav sem imel že na začetku namen kupiti iPod in ga priklopiti na 307-ko. Seveda se je ta površnost izkazala kot napaka v mojem načrtu. No, ko sem imel iPod v rokah, sem začel iskati ustrezen vmesnik.

VMESNIK TUDI?

Pri iskanju z Googlom sem takoj našel vmesnik **Dension ice>Link**. Omogoča prav to, kar sem imel v mislih – edini kvaliteten način povezave iPoda, prek **CD-izmenjevalnika**. Ice>Link se priključi na priključek za CD-izmenjevalnik na eni strani in iPod na drugi. Super, samo še pogledam, ali je moj 307SW na seznamu podprtih modelov in – presenečenje, nekateri modeli 307 so podprti, nekateri ne, odvisno od vgrajenega avtoradia.

OD PONCIJA DO PILATA

Ni problem, bom pogledal kak avtoradio točno imam. Ehmmm. Na zunanosti avtoradia nič ne piše, izvleči pa se ga spet ne da kar tako. OK, tako ali tako sem moral obiskati servis in sproti sem še zagnjal **serviserja**, ali mi lahko pove, kateri radio imam montiran. Je rekel, da ne ve, ker se na zunanost ne vidi, mi je pa vseeno potegnil radio ven (uporabil je posebne ključke). Ko sem se prikopal do zadnjega dela radia sem prebral: **VDO RD3**.

Pošljem e-pošto **Densionu** in vprašam, ali je to v redu. Javi se Nadja, ki pravi, da mora vedeti še podvrsto modela, ki pa nekako ni napisana nikjer. Ehmmm. Povprašam na **Peugeotu Slovenija**, ali mi lahko povedo točno oznako modela. Odgovorijo, da jim tega Siemens ne pove (VDO RD3 proizvaja Siemens) in naj se obrnem na **Siemens**. Siemens pravi, da bi »lahko« bil tale in tale model, zanesljivo pa ne bi vedeli, naj se obrnem na Peugeotovega prodajalca. In začarani krog je sklenjen, nobeden ne ve, kak model imam, in vsak me pošilja do drugega.

»Na srečo« vmes dobim Densionov odgovor, da njihov **ice>Link** tako ali tako ne deluje z VDO RD3 (nobeno podrazličico) zaradi nekega hrošča in so ga umaknili iz prodaje. Ehmmm. Na vprašanje, ali bodo hrošča kmalu odpravili, pravijo, da ne, da pa razvijajo **ice>Link**-ov naslednik, ki bo še boljši in bolj modularen (o tem pozneje). Ne bo

pa tako hitro razvit. Obe trditvi sta se izkazali za zelo resnični. Ker v bližnji prihodnosti Dension ne bo imel vmesnika zame, se ozrem naokoli za alternativami.

Hitro najdem še en podoben vmesnik, **Connects2**. Isto načelo delovanja. In spet razočaranje – VDO RD3 ni podprt.

IN ŠE MALO NAKROG

Počasi zmanjkuje možnosti, ostaneta še dve, obe neugodni: priklop prek **FM-oddajnika** ali **menjava avtoradia**. Prva je slaba že v temeljih, kajti če se voziš naokoli, moraš stalno menjati frekvence, ker se izbrana frekvenca prej ali slej pokriva z (znatno močnejšim)

kaj razvoj, pa pravijo, da so začeli proizvodnjo nove serije **Gateway**, da pa še nimajo modela za RD3. Itak. Vmes konča še njihov razvojni inženir v bolnišnici in razvoj modela za RD3 se zavleče in vleče ... Dokler mi nekega septembrskega ne DHL ne dostavi paketa iz Densiona. Skoraj ne morem verjeti, ko notri zagledam model **Gateway 100**, sicer najšibkejši od Gatewayjev, a čisto dovolj zmogljiv. Ima namreč stereo avdio vhod, vhod za iPod (generacija 3/4/5a, photo, mini, nano), izbirno bluetooth (preko dodatka), podpira vdelani izmenjevalnik CD-jev ter izbirno A/V-signal za video (iPodi pete generacije). Močnejši modeli imajo še vhod za navigacijske naprave (npr. TomTom ali Garmin) ter možnost priklopa USB-hranilnega medija in predvajanja glasbe v raznih formatih (MP3, OGG, WMA brez zaščite in PCM-WAV). Ne bom niti poudarjal, da me naj-

radijskim oddajnikom. Pa še kakovost zvoka je menda bolj klavrna in iPod je treba upravljati ročno, kar ni najboljša ideja. Druga možnost pa je draga, če hočeš imeti to, kar že obstaja – daljinsko upravljanje na volanu in prikaz informacij na osrednjem zaslonu, v mojem primeru pa tudi nemogoča: daljinsko upravljanje že še, z osrednjim zaslonom RD3 pa ne zna delovati noben radio. Za vsak primer ključem še na Peugeot Slovenija in vprašam, ali obstaja kak način priklopa iPoda na moj radio, morda kak boljši Peugeotov radio. Po 10 minutah razlaganja, kaj sploh so iPod, MP3 in USB, mi zagotovijo, da za take možnosti RD3 ne obstaja. Obstaja pa radio **VDO RD4**, ki je združljiv z novejšimi modeli 307SW (leto mlajšimi) in ima menda celo stereo avdio vhod. Seveda RD3 in RD4 nista združljiva. Obupam in si rečem, ah, saj razvoj pri Densionu spet ne more trajati tako dolgo. Pa res ne ... je trajal še malo dlje.

VRATA V NEBESA

Pride december 2007 in spet malo pognjavim Dension, kako

bolj zanimata nadzor za iPod in predvajanje glasbe/podcastov iz mojega 30 GB iPoda četrte generacije.

V paketu so bili Gateway 100, kabel za priklon na avtoradio in skromna, a zadostna navodila.

Gatewayjevi vmesniki so narejeni **modularno**. Vmesnik in kabli so ločeni. Tako da lahko **isti vmesnik priklopimo na različne avtoradie**, če jih vmesnik podpira, s preprosto menjavo kabla.

IN ENA, DVE, TRI ...

Takoj pomislim – kam pa naj priklopim iPod? Priloženega ustreznega kabla ni, ga moram dokupiti. Na srečo imamo v Sloveniji distributerja za Dension – **STAL Elektronik**, d.o.o., kjer kupim ustrezen **kabel z nosilcem za iPod** (brez nosilca ga menda ni). Toda preden dobim ta kabel, zadnji mozaik v sestavljaniki, minejo še trije dnevi. Na pošti me namreč ne obvestijo o dospeli pošiljki (poslana je bila takoj), ko pa jih čez dva dni, vprašam, kaj je s paketom, mi povejo, da jim moram dati številko paketa, ker drugače ne znajo iskati – njihov program

Ruckus VideoFlex

Piše: Jaka Mele / jaka.mele@mojmikro.si

ne pozna iskanja po kakršnemkoli drugem atributu (???), da bi pa brskali po polici, kjer ležijo paketi, pa ni govora, je preveč dela. Od pošiljatelja zvem za številko in se odpravim na pošto s tem dragocenim podatkom. Teti na okencu povem za številko, ta pobrska med tremi paketi na polici in ga seveda takoj najde. Le kaj sta dva dneva proti dvema letom čakanja, si mislim. Opremljen z vsem potrebnim priključim najprej glavno enoto brez iPoda (radio je treba pobrati ven, ker so priključki na zadnjem delu – pozor, radio se mora pobrati s posebnimi ključji) s priloženim kablom na izhod za CD-menjalnik. In moj VDO RD3 že misli, da imam priključen CD-menjalnik. Fino, to deluje. Potem priklopim še iPod s kupljenim kablom ...

... ZDAJ!

... in že padejo prvi glasovi zelo težkometalne muzike skozi zvočnike, montirane v avtu. Ni lepšega zvoka. Mimogrede, če že imamo CD-menjalnik ali ga želimo dodati, se tega potem priklopi na Gateway.

MOŽNOSTI UPRAVLJANJA

iPod upravljamo v dveh načinih: prek **iPodovega uporabniškega vmesnika (UV)** in **Gatewayjevega vmesnika za iPod**. Prvi omogoča upravljanje neposredno na iPodu, kjer na zaslonu vidimo podatke o skladbi, drugi pa celoten nadzor prenese na Gateway, iPod pa ne reagira na tipke – na zaslonu piše samo Dension Gateway. Pomembna razlika je še ta, da v prvem načinu RD3 ne prikazuje smiselnih podatkov o dolžini/poziciji skladbe – ne vem, zakaj, a verjamem, da že imajo dober razlog. Besedilnih informacij o skladbah in podcastih pa zaslon RD3 tako ali tako ne zna prikazovati, ker si predstavlja, da dela s CD-menjalnikom, ki pač takih informacij ne posreduje. To je ena izmed neugodnih lastnosti, saj v najboljšem primeru vidiš, katera skladba po vrsti se vrti in koliko časa je od začetka minilo, kaj več pa ne. Omejitev RD3/CD-menjalnika pač, in tu ni rešitve.

Nadzor iPoda prek **avtoradia** poteka nekoliko takole. Izbereš enega od petih CD-jev v menjalniku in se s tipkama za naslednjo in prejšnjo skladbo pomikaš naprej/nazaj, odvisno od izbranega CD-ja. Na primer, tretji CD služi za preskok med albumi, prvi za

preskok med skladbami s seznama (Playlist), peti pa preskok med vsemi skladbami posamezno. Način iPod UV pozna še preskok med poglavji videa (četrti CD), način iPod Gateway pa preskok med izvajalci (drugi CD). Seveda imata oba načina prednosti in slabosti. Način UV manjka preskok med izvajalci, zaslon avtoradia ne prikazuje pametnih podatkov, se pa zato vsi podatki o predvajanju vidijo na iPodovem zaslonu. Težava je, da je iPodov zaslon bolj težko berljiv, saj je razmeroma majhen, pa še ponoči ni osvetljen (če bi ga pustil osvetljenega ves čas, bi ponoči preveč motil pri vožnji). Vse, kar zna predvajati iPod, lahko izberemo tudi prek iPoda, le da je to malce težko med vožnjo – vrteti tisti kolešček, gledati na majhen zaslon in zraven še paziti na cesto je zelo nepriporočljivo, zaradi vaše lastne varnosti. Po drugi strani nam Gatewayjev način vse podatke, oziroma vse tiste, ki jih lahko, prikazuje samo na zaslonu avtoradia – iPodov zaslon ni uporaben, prav tako izbiranje prek iPoda ne deluje. Izbiranje skladb je dokaj težavno tako na slepo, brez informacij o izvajalcu, albumu in naslovu – vidimo le zaporedne številke.

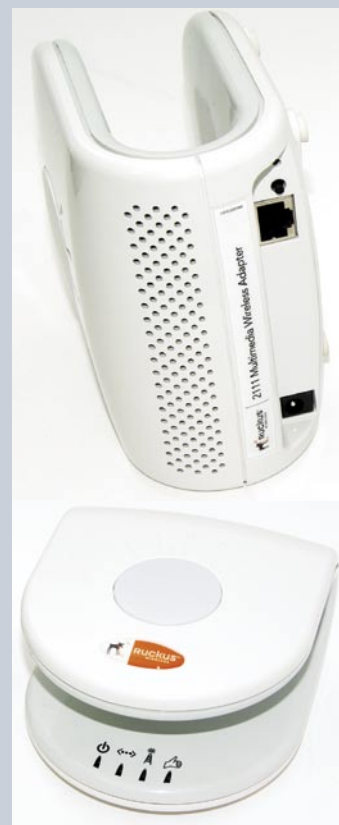
Od drugih uporabnih lastnost Gateway-a je vredno izpostaviti, da se predvajanje iPoda začne, ko se CD-menjalnik vklopi, in se pri izklopu. Tako nam ni treba posebej klikati ob omenjenih priložnostih. Pa še iPod se ves čas napaja iz Gatewayjevega vmesnika.

NI PREPROSTO, A ...

Kontrola iPoda ni preprosta niti v UV niti v Gateway načinu zaradi zgoraj opisanih pomanjkljivosti. Še najbolj je, da si naredite seznam za predvajanje, preden se z avtom odpravite, in potem pustite, da ga iPod predvaja. Tako ni treba iskati gor in dol med vožnjo. Zame je najpreprostejši način UV, ker lažje najdem želeno glasbo/podcast, če si prej ne nastavim seznama. Kakovost predvajanja je neproblematična in je odvisna od kvalitete vdelanega avtoradia in njegovih zvočnikov.

Za sklep naj še enkrat poudarim, da je to edini pameten način priklopa iPod na RD3, pa verjetno še na marsikateri starejši ali novejši avtoradio. Dension je naredil uporaben in praktičen vmesnik v okviru realnih možnosti. Kaj več bi bilo zelo težko doseči.

ZA: Ena večjih nevšečnosti uporabnikov IP-televizije je kabelska povezava med kottičkom, kjer v hišo ali stanovanje pride širokopasovna linija, ter dnevno sobo in televizorjem. Marsikje ethernetni kabel potuje ob stenah in pod preprogami ali pa celo visi med dvema oknom. Amis je svojim naročnikom ponudil zanimivo rešitev podjetja Ruckus, ki je pravzaprav sestavljena iz **wi-fi oddajnika** (Ruckus 2825) in **sprejemnika** (Ruckus 2111). Napravici sta simpatično oblikovani, na prednji strani pa najdemo še štiri signalne lučke, ki sporočajo stanje delovanja, WAN-povezave, povezave z napravo na drugi strani in kakovost signala. Čeprav bi lahko to izvedli tudi s klasičnimi wi-fi komponentami, je Ruckus posebež, saj signal deli v dve virtualni omrežji (podobno kot dve ločeni SSID) – eno je namenjeno distribuciji medijskih vsebin, drugo pa brezžičnemu dostopu do interneta. Oddajnik ima vgrajeno tehnologijo **MIMO** (BeamFlex) in iz šestih internih anten neprestano izbira optimalno kombinacijo za doseganje daljšega dometa in višjih prenosnih hitrosti. Čeprav temelji na tehnologiji 802.11b/g, po specifikacijah proizvajalca podpira prenosne hitrosti 15–20 Mb/s na površini 300 m² (stanovanjska hiša) ter tok MPEG-4 VMW ali MPEG-2 DVD-kakovosti oziroma en 10-megabitni tok visoke ločljivosti HD na razdalji 18-metrov zračne črte. Za slednje gre zahvala sistemu za zagotavljanje kakovosti storitev (MediaFlex), ki pri brezžični komunikaciji daje prednost televizijskemu pred podatkovnim prometom. Čeprav se to lepo sliši, verjetno velja predvsem za papirnate ameriške hiše. Postavitev sistema je izredno preprosta, saj oddajnik priklopimo za xDSL-modem oz. usmerjevalnik, sprejemnik pa postavimo pred STB IP-televizije in ju povežemo z ethernetnim kablom. V škatli so še napajalnika za obe napravici in trije ethernetni kabli. Ob vklopu se napravici samodejno povežeta in IP TV deluje brez potrebe po kakršnih koli nastavitvah. Če želimo aktivirati še podatkovni del za brezžični dostop do interneta, je treba vstopiti v spletni vmesnik oddajnika in priporočljivo je, da nastavimo kodiranje prenosa po standardu vsaj WPA ali

WPA2. Oddajnik pohvalno vsebuje tudi integrirano 4-vratno stikalo za priklop drugih omrežnih naprav.

PROTI: Proizvajalec, kot je tipično za ameriška podjetja, pretirava z dosegom naprave, saj je v našem klasičnem tesnem okolju naprava že pri prenosu med dvema nadstropjema pogosto povzročala težave, vidne kot artefakti v IP TV-signalu. Če sta torej točki internetne opreme in televizija preveč oddaljeni, stvar ne bo delovala ali pa ne bo delovala dobro. ●

SKUPNA OCENA:

RAZMERJE CENA/KAKOVOST:

Spletni naslov: www.ruckuswireless.com

Cena: 274,80 €

TEHNIČNI PODATKI

Frekvenca in hitrost: 2,4 GHz, do 54 Mb/s

Podprti protokoli: IEEE 802.11b/g

Načini upravljanja: spletni vmesnik

Vmesniki: 1 + 4x LAN RJ45 ethernet

(oddajnik); 1x ethernet (sprejemnik)

Možnost vdelave dodatnih modulov: ne

Tehnologija MIMO: da

Dodatne funkcije: 6 internih pametnih anten, DHCP-strežnik, IDS

Priloženo: navodila

Nova generacija poslovnih pametnih telefonov

lja s svetilnostjo zaslona, in ta je tako vedno optimalna.

Tipkovnica je polna, **qwerty**, ostaja podobna seriji 8800, le zaradi splošne spremembe dizajna dajejo tipke občutek, da so malce večje, čeprav zares niso. Tipkanje je za uporabnika, vajenega modela 8800, hitro, za tiste, ki prehajajo s Curva, pa bo prve dni malce zatikanja. Curve

ima po našem mnenju še vedno prijaznejšo tipkovnico, saj tipke bolj štrlijo ven in razmiki med njimi so večji. Nad tipkovnico je kroglica za upravljanje, ki je na testnem modelu sicer tekla lepo, a je dajala občutek pretirane plastičnosti. Telefon je videti širši ob 8800, a je vse le trik, ki prevara oči – verjetno zaradi kromiranega roba telefona (spominja na iPhone). Telefon prijetno sede v roko, res pa je, da to ni navaden mali telefon, temveč je po funkcionalnosti bolj dlančnik.

V notranjosti se skriva **najmočnejši mobilni procesor do zdaj**, ki s 624 MHz delovnega takta ponuja hitro odzivnost telefona in omogoča še napredne funkcije, kot so predvajalnik medijskih vsebin, predvajanje filmov DivX, glasbe, slik ... V navezi z RIM-ovo programsko opremo lahko telefon sinhroniziramo tudi z zbirko glasbe v iTunesu.

Pri poveztivosti Bold izstopa, saj zdaj pozna prav **vsa omrežja** in zagotavlja poveztivost v vseh razmerah. Poleg odlične že znane podpore za elektronsko pošto novinec prinaša še izboljšane programe za neposredno sporočanje, ki zdaj podpirajo tudi MSN. Popolnoma prenovljen je tudi spletni brskalnik, ki je zdaj na ravni Opere Mini in Nokiinih odličnih brskalnikov in deluje odlično, strani prikazuje pravilno, predvsem pa se vse zaradi UMTS-a zgodi hitro. Bold ima vdelano tudi kamero ločljivosti 2 megapik, ki je dobrodošla, a dela

odlične slike in video posnetke le pri dobri svetlobi, sicer pa je zgolj za silo. Vdelani GPS- sprejemnik v navezi z brezplačno aplikaci-

Samsung SGH-I900 Omnia

V za- dnjih tednih nas televizijski oglasi prepričujejo o vsestranskosti novega Samsungovega telefona, ki po eni strani poslovnežem zatrjuje, da ponuja vse funkcije, hkrati pa zelo spominja na Applevega iPhonea. Preizkusili smo novinca in ugotovili, da se za vso šminko skriva ...

Omnia je res **lep** telefon. Ne le to, resnično se nam ob pogledu na **specifikacije** zavrti. Telefon ima vse: podpira omrežje HSDPA UMTS, ima kamero ločljivosti 5 megapik s samodejnim ostrenjem, vdelan je Wi-Fi 802.11b/g, ne manjka niti FM-radio. Sicer telefon gradi na operacijskem sistemu Windows Mobile in ima 8 GB pomnilnika, razširimo pa ga lahko še s kartico microSD. Zaslona je eden večjih in boljših, in čeprav je občutljiv na dotik, tudi dovolj svetel. Ponuja le povprečno ločljivost (240 x 400), a vseeno lahko na njem pogledamo tudi kak film, zato ne preseneča certifikat DivX. Poleg tega lahko telefon priklopimo na TV in sliko prikažemo tam – za ogled filmov na vikendu uporabno in super!

In kakšna je uporabniška izkušnja? Upravljanje telefona je zavoljo pomanjkanja tipk izključno **prek zaslona** in v ta namen na obesku za ključke (?) dobimo tudi pisalo stylus. A meniji telefona so počasni in zelo posebni, kar pomeni, da se uporabniki Sony Ericssona, Nokie in navsezadnje tudi RIM-a, zelo **slabo znajdejo**, ukazi in izbire niso postavljeni intuitivno, temveč so skriti v množici podmenijev. Podpora neposrednemu sporočanju je dobra, brskalnik z Opero ne more zgrešiti, a podpora e-pošti in koledarju je slabša kot pri Nokiah (kaj šele BlackBerryju) in je le povprečna (izjema je povezava v MS Exchange). Pohvaliti velja vdelani GPS, vendar pa je za aktiviranje in uporabo treba prebrati navodila in forume! Najbolj pa zmoti poseben Samsungov vmesnik, ki ga je treba za priklop slušalk ali na računalnik nositi s seboj! Skratka, Omnia je na dobri poti da njen naslednik postane res uporaben in dober telefon, a zaenkrat je ocenjujemo kot nerodno lepoticco. Tudi cena je pretirana, saj je v prosti prodaji kar 600 evrov, v paketih operaterjeva pa jo dobite tudi precej ceneje.

SKUPNA OCENA:

RAZMERJE CENA/KAKOVOST:

Spletni naslov: www.rim.com

Cena: 50–400 € (odvisno od operaterja)

TEHNIČNI PODATKI

Tip: pametni telefon

Zaslona: 480 x 320 pik, 65k barv

Pomnilnik: 1 GB + kartica miniSD

Radjski del: GSM, EDGE, 3G (UMTS/

HSDPA), WLAN 802.11a/b/g, Bluetooth

Fotoaparata: da, 2 megapiki

Avtonomija: 4,5 ur (govor), 13 dni (pripravljenost)

Drugo: GPS, predvajalnik medijskih vsebin

jo **BlackBerry Maps** (zemljevide prenaša prek podatkovnega prometa) ponuja osnovno navigacijo, oziroma bolj poteši radovednost, kje smo, saj cest in naslovov nima vrisanih.

Bold je odlični poslovni telefon, ki ponuja predvsem zanesljivo delovanje, odlično podporo sinhronizaciji z računalnikom ter nenehen stik z internetom – prek e-pošte, neposrednih sporočil in spleta. Vsekakor najboljši Blackberry do danes! ●

Piše: Jaka Mele /

jaka.mele@mojmikro.si

Konec poletja je RIM predstavil nov model svojega pametnega telefona BlackBerry Bold. Novinec je prvi RIM-ov telefon s podporo **3G-omrežjem**, a kljub temu po tednih testiranja lahko rečemo, da gre bolj za evolucije kot za revolucije. Seveda novinec nadaljuje odlično integracijo s kupom novih tehnologij, od že omenjene podpore omrežjem UMTS/HSDPA do integrirane kamere, trojnega wi-fi (802.11a/b/g) ter GPS-a ...

Čeprav je bilo sprva slišati namigovanja, naj bi bil BlackBerry 9000 oziroma Bold, kot so ga poimenovali uradno, klon Applevega iPhonea, so nam RIM-ovi predstavniki pojasnili, da proces ustvarjanja novega telefona traja skoraj tri leta, in to pomeni, da je bil Bold »že skoraj narejen«, ko je iPhone šele prišel na trg. Seveda, obstajajo podobnosti med telefoni, a dejstvo je, da je Bold poslovna naprava, medtem ko je iPhone modni telefon.

Bold so v ZDA uradno začeli prodajati šele v prvih dneh oktobra, v Evropi pa nekaj tednov pozneje. Preizkusili smo telefon z zadnjo različico programske opreme. Prva stvar, s katero se Bold zavijeta na občudovanja vreden položaj, je **zaslon**. Ta je eden boljših, če ne najboljši med mobilniki, saj ponuja polovično VGA ločljivost – **480 x 320**. Seveda ostaja del Bolda tudi **senzor okoliške svetlobe**, ki uprav-

Piše: Marko Koblar /
marko.koblar@mojmikro.si

Poslovna okolja kot znanilci trendov

Poslovna okolja so kot sistemi zanimivi tudi zaradi dejstva, da so na področju telekomunikacij neredko v vlogi »lastovk«, ki napovedujejo bodoče trende. Ti se pogosto razmeroma hitro razširijo tudi na druga področja.

Trendi, ki se kažejo na poslovnem segmentu telekomunikacij, so dokaj dober kazalec, kaj lahko čez čas pričakujemo tudi drugi smrtniki. Razlogov za to je kar nekaj. Navedimo le omejenost/velikost samega okolja, ki ga je lažje obvladovati, ter »pripravljenost« poslovnega segmenta, da v začetni fazi za storitev ali izdelek plača višjo ceno. Poleg tega se dinamika sprememb v poslovnem segmentu giblje med tremi in šestimi leti, medtem ko se na področju domače uporabe ta termin skrajša v mesece (seveda obstajajo tudi določene izjeme). Najrazličnejši dogodki, namenjeni tovrstni tematiki, so zato kot nalašč, saj se uporabniki seznanijo z napovedmi, dobijo odgovore na morebitna vprašanja in razrešijo dileme. Področju telekomunikacij v poslovnem segmentu je bila namenjena tudi letošnja konferenca **Telekomunikacije 2008** (www.telekomunikacije.org/).

HITER RAZVOJ

Nedvomno smo bili v zadnjih letih priča izredno hitremu razvoju. Še pred dobrim desetletjem smo »capljali« za najrazvitejšimi državami, danes pa se morda niti ne zavedamo, da sodimo po ravni telekomunikacijskih storitev med vodilne države EU-ja, pa tudi v svetovnem merilu se nam ni treba sramovati. Če pogledamo v države, ki so bile nekdanje republike bivše skupne države, lahko ugotovimo, da povsod še ni izvedena digitalizacija. Napredek gre v veliki meri na račun operaterjev, ki delujejo v konkurenčnem okolju, med seboj **povezujejo storitve** in jih ponujajo uporabnikom v obliki različnih **paketov** (na primer storitveni trojčki). Alternativni operaterji so danes nedvomno resni igralci na telekomu-

niacijskem trgu, saj omogočajo dostop do širokopasovnih storitev že praktično več kot polovico uporabnikom. Strah, da je Slovenija premajhen telekomunikacijski trg, na katerem ne bi bilo možno razviti konkurenčnega okolja, je bil torej odveč. Včasih se celo zdi, da je pridobitev tržnega deleža pred dobičkom, zato so investicije lahko celo višje, kot je dejanski potencial trga v razumnih časovnih okvirih. Lep dokaz je število **mobilnih, DSLAM** (Digital Subscriber Line Access Multiplexer) in **FFTH** (Fiber To The Home) omrežij. Vsekakor pa se moramo zavedati, da lahko danes komplementarna omrežja jutri postanejo resni tekmeči. Ne smemo pozabiti tudi na dejstvo, da še nismo izkoristili vseh dostopnih tehnologij (npr. WiMax – Worldwide Interoperability for Microwave Access).

KOLIČINA PROMETA SE NARAŠČA

Počasi smo uporabniki spoznali, da ne bodo izpolnjena nadrealistična pričakovanja – da bodo na vseh področjih prisotni vsi operaterji. To je navsezadnje tudi pravilno, saj to z vidika stroškov ni utemeljeno. Prej ali slej pa bi se to pokazalo le v slabši kakovosti storitev oziroma višjih cenah, ki jih na koncu plačamo vsi skupaj. Če se vam zdi, da je v letu Gospodovem 2008 zdaj že vse jasno, temu še zdaleč ni tako.

Količina podatkov prek spleta se še vedno strmo povečuje. Za obdobje od leta 2006 do 2010 naj bi se promet **povečal za šestkrat**. To pomeni, da operaterji že razmišljajo resno tudi o drugačnih mehanizmih obračunavanja storitev.

Kakorkoli že, dejstvo je, da telekomunikacijske storitve spreminjajo življenje okoli nas. Lep primer je vpletanje svetovnega spleta tudi v volilne kampanje, tako v domačih logih kot onstran velike luže. Mobilna družba naj bi zviševala kakovost življenja. Sploh še znamo živeti brez svetovnega spleta in elektronske pošte? Dejstvo je, da so pretekle generacije živele bistveno drugače. Nekdaj so v domačem kraju ali vasi imeli vse, kar so potrebovali, na enem mestu (šola, trgovina ...). Danes pa praktično ne moremo živeti brez mobilnih komunikacij, katerih naloga je povezovanje in sodelovanje med uporabniki. Vsekakor pa bo skupaj z novimi storitvami potrebna tudi sprememba ustaljenih navad in delovnih procesov, katerih končni rezultat mora biti viden v obliki boljše uporabniške izkušnje.

KJE STE, UPORABNIKI?

Kljub slavonspevu mobilnosti in širokemu spektru storitev, ki so že danes mogoča, pa se le težko izognemo vprašanju: Internet postaja mobilni, kje zlomka so njegovi uporabniki? Dejstvo je, da so na mobilnih terminalih že danes mogoče praktično vse storitve,

ki smo jih vajeni. Raziskave kažejo zanimive ugotovitve. Potrjujejo domnevo, da uporaba (uporaba = število uporabnikov x pogostost uporabe) še zdaleč **ne dosega potenciala** tega področja. Mobilni uporabniki (približno 30 odstotkov vseh) uporabljajo te storitve razmeroma redko (okrog 10 odstotkov). Še zanimivejši so razlogi, ki jih navajajo uporabniki. Najpogostejši so cena storitve, majhni zasloni naprav in njihova cena ter nepredvidljiva (spremenljiva) hitrost. Uporabniki so poleg razlogov podali tudi svoja pričakovanja (npr. okvirna cena naprave, ki je zanje sprejemljiva). Nenavadno pa je, da so pričakovanja v veliko primerih že izpolnjena in se npr. cene gibljejo v zelenih okvirih. Pri domači uporabi je najverjetneje glavni razlog v tem, da se je težko odločiti za plačilo dveh naročnin za dostop do spleta (npr. za ADSL ter dostop do spleta prek mobilnega telefona). Kljub prepričevanju operaterjev, da gre za storitvi, ki nista enaki, temveč se dopolnjujeta, pa to za domače uporabnike gotovo ne šteje.

MOBILNE NAPRAVE IN NAPREDNE STORITVE

Mobilne naprave, s katerimi lahko dostopamo do naprednejših storitev, se počasi, a zanesljivo segmentirajo. V grobem jih delimo v naprave za dostop do interneta, ki lahko prevzamejo tudi vlogo telefonskega aparata. V drugi skupini so naprave za dostop do e-pošte in spremljajočih storitev. V tretji skupini pa so mobilni telefoni z možnostjo dostopa do interneta. Zanimivo pa je, da se danes še vedno prodaja slabih 90 odstotkov običajnih mobilnih telefonov ter dobrih 10 odstotkov »pametnih« (smart phone). Na evropskem trgu prevladujejo aparati z operacijskim sistemom Symbian (www.symbian.com/), v deželi vzhajajočega sonca ima pomemben delež OS Linux.

Tudi na mobilni sceni se srečujemo z znanci, kot SO **MSN**,

Gmail, YouTube. Uporabniki se pogosto odločajo za dostop do elektronske pošte in drugih virov (npr. koledar, stiki). Rešitev lahko pripravimo sami ali se odločimo za storitev prek operaterja. Ta izvede potrebne operacije (push) prek strežnika do strežnika Exchange ali Lotus Notes v podjetju. Uporabnik komunicira z operaterjem strežnikom relay, ki je povezan s tako imenovanim potisnim priključkom (push connector). Če da uporabnik ne uporablja strežnika Lotus Notes ali MS Outlook, lahko prenos izvede tudi prek strežnikov POP3 ali IMAP. Ne smemo pozabiti niti na priljubljeni **Blackberry**, so se pa na omenjeni konferenci pojavila vprašanja uporabnikov, povezana z varnostjo oziroma zasebnostjo.

Za naslednje leto se predvideva porast storitev **geopozicioniranja** oziroma storitev, ki so povezane z **lokacijo** (location based services). Pri uporabi novih storitev operaterji računajo predvsem na populacijo med petnajstim in tridesetim letom. Pri večini uporabnikov se vse jasneje kažejo zahteve po širokopasovnem dostopu do omrežij za čim nižjo ceno, ob možnosti dostopa do storitev na zahtevo. Morda drži misel enega od operaterjev, da si kupci želijo paradiž, ki bi ga po možnosti dobili brezplačno.

Ena od zanimivejših (in uporabnih) storitev, ki je bila predstavljena v zadnjem času, je Mobitelova storitev **M:Konferenca**. Gre za storitev, ki omogoča povezavo uporabnikov na ravni glasovnega oziroma video klica. Vabilo na mobilno konferenco odda uporabnik prek spletnega vmesnika ali SMS-sporočila, konferenčni klic pa se vzpostavi samodejno. Do M:Konferenca lahko dostopajo uporabniki prek spletnega portala <https://moj.mobitel.si/>. Če smo bili pred dobrim letom priča predstavitvi storitvi M:Stik, so tako uporabniki kot operaterji z njo pridobili določene izkušnje.

ODPRTI SISTEMI IN POSLOVNI MODELI

Časi zaprtih telekomunikacijskih sistemov se iztekajo. Potrebne so nove, odprte platforme, ki so zanesljive in omogočajo hitro vpeljava storitev ter podporo različnim tipom storitev. Tehniki dobro vedo, kaj oprema omogoča, prodajno osebo pa jim poskušajo dopovedati, kaj trg potrebuje. Po drugi strani prodajniki poznajo zahteve trga, zato pogosto ne sprašujejo, kaj oprema omogoča. Prava pot bo verjetno kompromis – najprej je

treba preveriti, kaj zahteva trg, v naslednjem koraku pa ugotoviti, ali oprema to omogoča oziroma kakšna so vlaganja, ki bodo to omogočila. Najpomembnejše pa je, da mora kupec dobiti storitev na ravni **pričakovane kakovosti**. Lev primer je ponujanje **prenosa govora prek IP-protokola**. Operaterji ponujajo storitev kot nadomestilo običajnega TDM-a, uporabniki pa so zaradi morebitnih težav, ki jih prej niso bili vajeni (kljub bistveno nižjim cenam) vseeno razočarani. Iz navedenega lahko razumemo, naj operaterji ne bi ponujali več le storitev in vsebin, temveč je njihova naloga omogočiti »zadovoljstvo« uporabnika.

Fleksibilen poslovni model je danes nujnost, prvi pogoj je ustrežna prilagodljivost IT-ja, ki danes pogosto ni pripravljen za hitre spremembe. Tako kot v hiši je prav, da začnemo s trdnimi temelji tudi tu. Glede na vse možnosti komunikacij, ki so okrog nas, je nujna ustrežna organizacija. Glede na to se »enotna« številka zdi kot nujnost (E-164). Praktična izvedba sistema, ki temelji na infrastrukturi DNS, ni več vprašanje, več vprašanj je povezano z načinom, kako dobiti številko, katere storitve so na voljo (npr. pogovor ni na voljo, lahko pa pošljemo e-pošto ali odpremo pogovorno okno) ...

KDAJ »VIDEO READY«?

O **videokonferencah** je bilo izrečenih že veliko besed. Ob vseh potencialnih možnostih, ki jih imajo, pa nikakor ne zaživijo v pričakovanem obsegu. Med razloge lahko pristoje tudi dosedanje »slabe izkušnje«. Nova video komunikacija naj bi bila veliko bližja realnosti. Tako naj bi se spremenila v pravo **navidezno prisotnost** (telepresence). Nove video konference bodo omogočile sestanke, kjer bo polovica udeležencev dejansko prisotnih, druga polovica pa prek konferenčnega sistema. Priznati moram, da so najrazličnejše predstavitve fascinantne (npr. www.youtube.com/watch?v=YQnffi6tN0g, ali www.tandberg.com/totaltelepresence/). Če je verjeti napovedim, bo v nekaj letih delež video prometa tudi na ta račun zrasel z desetih odstotkov na približno trideset. Če ste omrežje nadgrajevali za potrebe govornih aplikacij, ne mislite, da je vaše delo že opravljeno. Današnja omrežja namreč niso »video ready«, zato nas čaka pri vpeljavi precej izzivov, ki so pogosto drugo ime za težave. ●

TakeMS Traffix 43

Piše: Jaka Mele /
jaka.mele@mojmikro.si

ZA: TakeMS smo do zdaj poznali le po pomnilniških karticah in po MP3-predvajalnikih. A podjetje razširja svoj portfelj izdelkov, zato ne čudi vstop v svet navigacijskih naprav. Med preizkušanjem številnih GPS-naprav v preteklosti, smo pri nekaterih – predvsem manj znanih znamkah – ugotovili veliko podobnosti med napravami in prišli do sklepa, da gre v ozadju za istega OEM-proizvajalca. Te naprave (Evertone, JAT, MAG ...) so bile popolnoma sprejemljive in v nekaterih funkcijah po našem mnenju celo boljše od »A-brendov«, kot sta Garmin in TomTom. Čeprav nima uradne potrditve, sumimo, da tudi TakeMS Traffix 43 sodi v to skupino, a je hkrati prva naprava na trgu, ki gradi na novi generaciji tega proizvajalca.

Strojno gledano je navigacija dokaj podobna predhodnikom, ima le skoraj za polovico močnejšo baterijo, a programsko je popolnoma spremenjena. Vzrok gre iskati v novi različici navigacijskega programa **iGO 8**, katerega vmesnika je naravnost odlični. Po novem navigacija, ki jo odlikuje natančno in preprosto upravljanje prek na dotik občutljivega zaslona (prilagojeno je tudi pisalo), ponuja prilagodljiv osrednji zaslon, kjer lahko 2D- ali 3D-prikaz cestišč in zemljevida na desni strani dopolnimo z izborom poljubnih podatkov na namizju leve strani. Tako lahko izbiramo med kompasom, hitrostjo, oddaljenostjo in časom do cilja in mnogimi drugimi podatki. Naprava nam po novem zna prikazovati razporeditve prometnih pasov in nas **usmerjati na pravi pas**, obvlada pa tudi **omejitve hitrosti**, na katere nas prijazno opozarja. Novost je tudi prilagajanje glasnosti govora (navodila, opozorila) glede na hitrost vožnje (hitreje je glasneje). Na napravi najdemo vhod USB, na desni strani pa rezo za SD-kartico, izhod za slušalke, priključek za napajanje in nastavljanje jakosti zvoka. Vnašanje naslovov je izvedeno odlično, saj nam program na navidezni tipkovnici ponudi le črke, ki vodijo do naslovov v zbirki. Naprava zna voditi tako po 3D-kot 2D-zemljevidu, hkrati pa pred

bližajočim se križiščem samodejno približa pogled, nato pa ga spet oddalji. Dober je tudi na-

bor vročih točk

(turistične atrakcije, infrastruktura, nakupovalna središča), ki ima tudi v Sloveniji kar nekaj zapisov. Usmerjanje deluje dokaj natančno, preračunavanje poti je skoraj hipno. Naprava ima vdelan TMC-sprejemnik, čeprav lahko cestna obvestila trenutno spremljamo samo v tujini. Preizkušen model je vseboval tudi ceste Slovenije in držav južno od nas, zemljevidi z datumom marec 2008 pa so se izkazali za natančne in popolne. V paketu dobimo še 220 V napajalnik, avtomobilski polnilnik in držalo za montažo na avtomobilsko steklo. Seveda obvlada slovensko vodenje in tudi menije. V primerjavi z osnovnimi napravami trenutne generacije priznanih proizvajalcev nam je bil Traffix 43 bistveno bolj všeč.

PROTI: Slovenski zemljevidi še vedno niso 100-odstotni, zmanj bomo iskali nekatere stranske ceste v vaseh, prav tako naprava nima vnesene baze hišnih števil na ulicah zunaj glavnih mest ... Naprava je le navigacija, na ostale funkcije (predvajalnik medijskih vsebin) lahko pozabimo. ●

SKUPNA OCENA:

RAZMERJE CENA/KAKOVOST:

Spletni naslov: www.takems.com

Cena: 199 €

TEHNIČNI PODATKI

Zaslon: 4,3 palca (10,9 cm) TFT LCD

480 x 272, 65k barv, občutljiv na dotik

Pomnilnik: 64 MB RAM, razširljiv z SD-karticama (do 2 GB)

Procesor: Samsung 400 MHz

Sistem: Windows CE 5.0

GPS-modul: Sif Start III (vdelana antena)

Baterija: 1450 mAh akumulatorska Li-ion

Zemljevid: Zahodna in Vzhodna Evropa

pimp

Pošlji sms: **PIMP KODA** na **6161** primer: **PIMP 15521** na **6161**

NAMETON

Naloži si kul zvonjenje s svojim imenom!

- Rock'n'roll
- Rock
- Otroško
- SLO Turbo
- Balkan
- Dance
- Reggae
- Hip Hop

Pošlji: **PIMP TVOJEIME** na **6161**
Primer: PIMP PETRA na 6161

PRAVA GLASBA

	Colonia ft Slavonia band	61083
	Gukni golube	
	Nuša Derenda	61084
	Brez strahu	
	Mišo Kovač	61058
	Ti si pjesma moje duše	
	Miran Rudan	60962
	Na nebo	

MOBILNI VOHUN

Najdi kogarkoli!

Pošlji sms:

VOHUN na **6161**

IGRE

Pošlji: **PIMP KODA** na **6161**

35094	35237	35122	35159	35269	35164
35216	35198	35239	35284	35292	35288

VIDEO

Pošlji: **PIMP KODA** na **6161**

31026	30981	30897	30694
30993	30948	30963	31020

CRAZY SOUNDS

45494	45188	45593	45284	45594
45235	45599	47049	46892	47002
45051	45124	45233	45184	45079

OZADJA

Pošlji: **PIMP KODA** na **6161**

15876	15775	15704	15843	15868
15818	15773	15839	16012	16061
15007	15842	15623	10985	15771

Naj tvoj telefon zazvoni z melodijo Kmetija!

Pošlji sms: **PIMP 47080** na **6161**

Kama Sutra

Osnovano na starodavni umetnosti Kama Sutra. Prejmi na svoj telefon slike, animacije ali video novih in vznemirljivih položajev!

Pošlji: **KAMASUTERA** na **6161**

OSEBNO OZADJE

19014

Polepšaj svoj telefon in si ustvari osebno ozadje z napisom po svoji želji!

19036

Pošlji: **PIMP KODA ZELJENABESEDA** na **6161**
Primer: PIMP 19014 KLEMEN na 6161

Z uporabo storitve potrjujete, da se strinjate s splošnimi pogoji objavljenimi na www.12media.si. Pri naročilu crazy sounda, barvne slike ali videa dobite zaznamek preko katerega lahko prenesete naročen motiv. Cena melodij, ozadij, videa je 1,99€ / motiv. Java igre 3,49€. Poslani SMS in prenos podatkov po caniku vašega operaterja. Kompatibilnost: BARVNE SLIKE IN ANIMACIJE: za vse telefone z barvnim zaslonom VIDEO: za telefone s podporo 3GPP. PRAVA GLASBA, CRAZYTONES, NAMETON: za telefone s podporo AMR/MP3/RMF/WAV. Mobilni vohun je storitev zabavne narave. Člani pimp kluba enkrat tedensko prejmejo ekskluzivno zabavno vsebino po ceni 1,99€. Erotična vsebina je primerna samo za polnoletne uporabnike (18+). Za odstop od pogodbe oz. odjavo iz kluba pošljite PIMP STOP na 6161. Pogodba je shranjena pri podjetju 12media d.o.o. Dostop do pogodbe je možen na sedežu podjetja. Informacije in želje na pimp@12media.si. Ponudba velja do preklica. Izvajalec storitve je 12media d.o.o., Komenskega ulica 36, Ljubljana.

Amis d.o.o., Telčeva c. 85, 2000 Maribor

Plačujete preveč za star telefonski priključek?

Znebite se ga, kjerkoli v Sloveniji!

Izbirajte med ekskluzivnimi PAKETI Amis, saj v vaš dom prinašajo neomejene razsežnosti iz sveta televizije, telefonije in interneta. Plus veliko bonusov za vas in vso družino!

brez starega telefonskega priključka

paket trojka na voljo po vsej Sloveniji

brezplačno telefoniranje 24 ur na dan

Paket Trojka Plus:

amis televizija

Kar 105 TV in RA programov v osnovni programski shemi

amis internet

Super hiter internet varovan z Amis Internet Security

amis telefonija

Brezplačno telefoniranje 24 ur na dan

Prvič pri Amisul!

Nova na Amis Televiziji!

brezplačni telefon Siemens - brezplačno!

amis televizija

amis telefonija

amis internet

Ves svet je moj

Potreben je le en prikllop za nov svet doživetij v vašem domu.

zanesljivo
amis

080 20 10 / www.amis.net

Ponudba velja do 31. 12. 2008. Za napake v tisku ne odgovarjamo. Ponudba velja v skladu s tehničnimi možnostmi. Slika Siemens telefona je simbolična. Pridruženo s pravico do dopolnitve in sprememb TV in RA programskih skem.